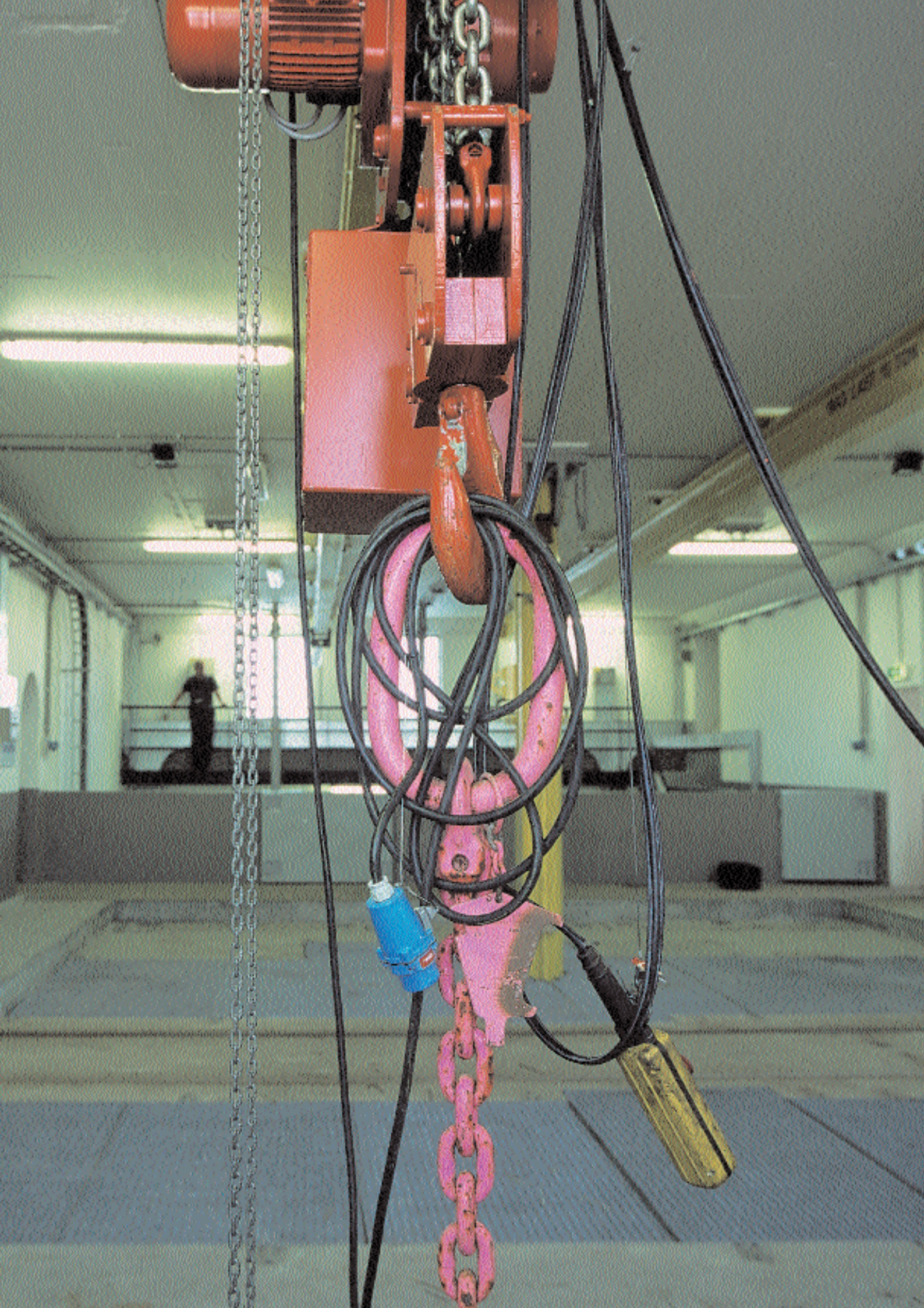

6.2 Beheer en onderhoud

1 Inleiding	307
2 Beheer en onderhoud hoofdwatersystemen	308
2.1 Budget beheer en onderhoud hoofdwatersystemen	
2.2 Basispakket beheer en onderhoud waterkeren	
2.3 Groot variabel onderhoud waterkeren	
2.4 Basispakket beheer en onderhoud waterbeheren	
2.5 Groot variabel onderhoud waterbeheren	
3 Beheer en onderhoud Rijkswegen	310
3.1 Budget beheer en onderhoud rijkswegen	
3.2 Basispakket beheer en onderhoud rijkswegen	
3.3 Servicepakketten beheer en onderhoud rijkswegen	
4 Beheer en onderhoud Spoorwegen	312
4.1 Budget beheer en onderhoud spoorwegen	
4.2 Regulier onderhoud	
4.3 Grote onderhoudsprojecten	
4.4 Rentelasten	
4.5 Betuweroute	
4.6 Kleine Infra en overige projecten	
5 Beheer en onderhoud hoofdvaarwegen	314
5.1 Budget beheer en onderhoud hoofdvaarwegen	
5.2 Basispakket beheer en onderhoud	
5.3 Servicepakketten Beheer en Onderhoud	
5.4 Groot variabel onderhoud	
6 Gevolgen voor beheer en onderhoud van aanlegprojecten	317

Beheer en onderhoud

1 Inleiding

Beheer en onderhoud hoofdwatersystemen, rijkswegen en hoofdvaarwegen

Sinds 1 januari 2006 is Rijkswaterstaat een agentschap. Rijkswaterstaat wordt aangestuurd op het gebied van beheer en onderhoud via prestatiesturing (service level agreements: SLA's) en projectsturing (groot variabel onderhoud: GVO).

Prestatiesturing

De aansturing van klein (minder dan € 30 miljoen) variabel onderhoud en vast onderhoud rijkswegen, hoofdvaarwegen en watersystemen is geregeld via prestatieafspraken, de zogeheten service level agreements. In de SLA's wordt vastgesteld welk voorzieningenniveau voor de infrastructuurnetwerken (producten en diensten) Rijkswaterstaat zal leveren gegeven de daarvoor beschikbare middelen. Het voornemen is de werkingsduur van de SLA's uiteindelijk vast te stellen voor een periode van vier jaar. Indien daar aanleiding voor is kunnen ze in de tussentijd uiteraard wel aangepast worden. In de SLA's wordt onderscheid gemaakt tussen basis- en servicepakketten.

Het basispakket biedt het onderhoudsniveau waarbij de afgesproken kwaliteit wordt gehandhaafd. De omvang is gebaseerd op:

- Intrinsicke normen: het gaat hier om technische randvoorwaarden die bepalend zijn voor de kwaliteit van delen van de infrastructuur. Een voorbeeld hiervan is de noodzaak om metalen onderdelen te conserveren ter voorkoming van roestvorming.
- Externe normen: deze komen voort uit beleidsbeslissingen uit het verleden die nog steeds actueel zijn. Vaak zijn deze vastgelegd in Wet- en regelgeving, bijvoorbeeld Arbo-wetgeving of de Nota Mobiliteit.
- Serviceniveaus voor gebruikers: de gewenste servicelevels kunnen betrekking hebben op de veiligheid, de doorstroming of het comfort voor de gebruiker in tijdelijke of permanente omstandigheden. Een voorbeeld hiervan is de mate waarin verkeershinder beperkt wordt bij wegwerkzaamheden.

Uiteraard geldt voor alle normen gezamenlijk dat Rijkswaterstaat bij de uitvoering ervan streeft naar optimalisatie tussen zo laag mogelijke kosten en het garanderen van de gewenste functionaliteit.

Boven op het basispakket zijn er extra servicepakketten. Met de servicepakketten wordt beoogd te komen tot een verdere verbetering van de kwaliteit van het areaal of een betere serviceverlening aan de gebruiker. Oogmerk van deze verbetering kan zijn te komen tot meer veiligheid, meer kwaliteit van de leefomgeving, een vlottere doorstroming of een betere dienstverlening aan de gebruiker. Het servicepakket bevat bij de rijkswegen ook het inhalen van het achterstallig onderhoud.

In de SLA zijn prestatie-indicatoren met betrekking tot de volgende onderwerpen opgenomen:

- de kwaliteit van het netwerk;
- de kwaliteit van het verkeersmanagement of watermanagement;
- de kwaliteit van de serviceverlening.

De bekostiging van de prestatieafspraken vindt in principe plaats op basis van een tarief (P) per eenheid areaal (Q). Om de met de uitvoeringsflexibiliteit

beoogde efficiency te bereiken, wordt gebruik gemaakt van een palet aan prestatiebestekken en andere geïntegreerde contractvormen. Daarbij worden verschillende soorten werkzaamheden gecombineerd in één integraal contract met één prijs. Daardoor is het niet mogelijk om in de verantwoording de verschillen in de opbouw van het tarief toe te lichten. De kostenbepalende factoren zijn immers niet meer afzonderlijk zichtbaar. Om toch een goed beeld te houden van de opbouw van het tarief wordt dit elke vier à vijf jaar opnieuw geijkt op basis van een audit.

Projectsturing

Beheer- en onderhoudsprojecten van € 30 miljoen of meer worden aangestuurd volgens de MIT/SNIP-systematiek. Voor het programma hoofdvaarwegen gaat het ook om projecten kleiner dan € 30 miljoen. Per project worden afspraken gemaakt over het te leveren product, de start- en opleverdatum en het taakstellend budget. Daarnaast worden ook afspraken gemaakt over de verantwoordelijkheids- en risicoverdeling. Bij de hoofdwatersystemen en het hoofdvaarwegennet is het inhalen van achterstallig onderhoud opgenomen onder 'Groot variabel onderhoud'. Sinds de begroting 2005 zijn deze projecten opgenomen in het MIT/SNIP projectenboek.

Beheer en onderhoud spoorwegen

Het beheer en onderhoud spoorwegen wordt uitgevoerd door ProRail. Sinds 1 januari 2005 is de nieuwe spoorwegwet van kracht en heeft de minister van VenW een beheerconcessie verleend aan ProRail. In 2007 is door ProRail verder gewerkt aan een bekostigingsmodel zodat per 2008 een transparante relatie tussen middelen en prestaties kan worden gelegd. Zoals aangegeven in de beheerconcessie wordt voor 2008 beslist of en op welke wijze gestuurd zal gaan worden op output. Op basis daarvan zullen in het volgende MIRT de voor beheer en onderhoud spoor opgenomen prestatiegegevens verder worden uitgebreid. De gehele structuur van de Spoorweg- en de Concessiewet zal worden geëvalueerd in 2008.

2 Beheer en onderhoud hoofdwatersystemen

Onder dit programma vallen alle activiteiten die noodzakelijk zijn om het hoofdwatersysteem in die conditie te houden die noodzakelijk is voor het vervullen van de primaire functies waterkeren en integraal waterbeheer.

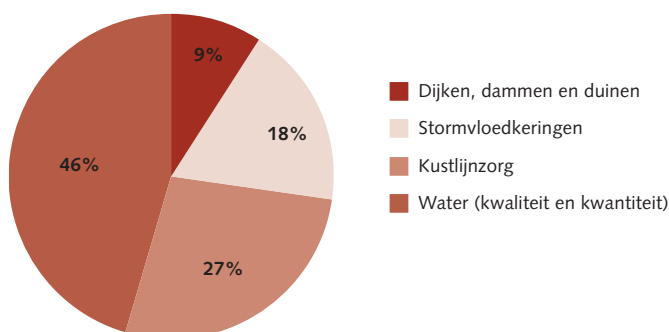
2.1 Budget beheer en onderhoud hoofdwatersystemen

Budget beheer en onderhoud hoofdwatersystemen (x € 1000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Basispakket waterkeren	98.666	102.651	94.451	104.313	89.475	91.463
Basispakket integraal waterbeheren	56.071	54.031	55.986	68.081	124.091	126.257
Groot variabel onderhoud waterbeheren	23.856	35.273	31.984	23.356	3	77
Totaal beheer en onderhoud	178.593	191.955	182.421	195.750	213.569	217.797

Indachtig de kabinetsreactie op het IBO Beleid en Onderhoud om extracomptabele informatie te verstrekken over de wijze waarop de middelen voor beheer en onderhoud worden aangewend, is hieronder een verdeling gegeven van de beheer- en onderhoudskosten over dijken, dammen en duinen, over stormvloedkeringen, over kustlijnzorg en over water (t.b.v. waterkwaliteit en -kwantiteit). Deze percentages zijn gebaseerd op een meerjarig gemiddelde: van jaar tot jaar kan het actueel uitgegeven percentage fluctueren als gevolg van de leeftijd van het areaal.

Verdeling kosten B&O HWS

2.2 Basispakket beheer en onderhoud waterkeren

Het basispakket Beheer en Onderhoud waterkeren bevat:

1. Kustlijnhandhaving (conform de basiskustlijn zandige kust niveau 1990);
2. Beheer en onderhoud stormvloedkeringen en rijkswaterkeringen (conform Wet op de Waterkering).

Voor 2008 gelden de volgende prestatieafspraken:

Basispakket	Prestatie indicator	Eenheid	Waarde 2008
Beheer en onderhoud Waterkeren	Suppleren van zand per jaar volgens jaarlijks vastgesteld landelijk suppletieprogramma	Aantal m ³ per jaar	12.870.000
	De primaire rijkswaterkeringen (dijken, duinen, % 100 stormvloedkeringen, etc) en andere werken die blijven in de kerende staat zoals blijkt uit de toetsing 2006.	%	100
	De primaire waterkeringen die niet direct water % 100 keren en de niet primaire waterkeringen blijven in de kerende staat zoals als die was bij aanvang 2006	%	100

De bekostiging van deze prestatieafspraken is als volgt:

Basispakket	Eenheid	Omvang	Budget 2008 (x € 1.000)
Waterkeren	Dijken primaire waterkeringen in km	480	
	Stormvloedkeringen	4	
	Niet primaire waterkeringen in km	268	
	Suppleren voor kustlijninzorg in m ³	12.870.000	
Totaal			102.650

2.3 Groot variabel onderhoud waterkeren

Er zijn geen grote onderhoudsprojecten waterkeren > € 30 miljoen voorzien in 2008.

2.4 Basispakket beheer en onderhoud waterbeheeren

Onder het Basispakket Beheer en Onderhoud integraal waterbeheer vallen alle activiteiten die noodzakelijk zijn om het hoofdwatersysteem in een dusdanige conditie te houden welke noodzakelijk is voor het vervullen van de primaire functie integraal waterbeheer. Hierbij valt te denken aan beheer en onderhoud van:

- rijkswateren ten behoeve van maatgevend hoogwater (MHW);
- stuwende en spuiende kunstwerken;
- rijkswateren ten behoeve van waterkwaliteit;
- oevers en bodems;
- vergunningverlening en handhaving.

Bovendien valt onder het basispakket de voorbereiding van de implementatie van de Kader Richtlijn Water (KRW) en de activiteiten in het kader van Natura 2000. Zowel de KRW als Natura 2000 streven naar het beschermen van gezonde watersystemen die een duurzaam gebruik mogelijk maken.

Voor 2008 gelden de volgende prestatieafspraken:

Basispakket	Prestatie indicator	Eenheid	Waarde 2008
Beheer en onderhoud Waterbeheeren	De spuiende kunstwerken en stuwen kunnen te allen tijde worden geopend	J/N	J
	Het percentage van de vergunningverlening in het kader van Wvo, Wbb, Wbr, Ow, Wwh voldoet aan de wettelijke termijnen	%	80

De bekostiging van deze prestatieafspraken is als volgt:

Basispakket	Eenheid	Omvang	Budget 2008 (x € 1.000)
Beheer en onderhoud waterbeheren	Inzet uren vergunningverlening en handhaving	31.000	
	Spuiende en stuwende kunstwerken	74	
Totaal			54.031

2.5 Groot variabel onderhoud waterbeheren

De grote onderhoudprojecten betreffen achterstallig onderhoud, zoals opgenomen in de Plannen van Aanpak Beheer en Onderhoud (verdiepingsbijlage Infrastructuurfonds 2004). De desbetreffende projecten worden op de projectbladen in hoofdstuk 5 nader toegelicht.

3 Beheer en onderhoud Rijkswegen

Onder dit programma vallen alle activiteiten die noodzakelijk zijn om het rijkswegennet (en de onmiddellijke omgeving daarvan) in die conditie te houden die noodzakelijk is voor het vervullen van de primaire functie. Dit betreft het faciliteren van vlot, veilig en comfortabel vervoer van personen en goederen onder de randvoorwaarde van een kwalitatief hoogwaardig milieu. Het beheer en onderhoud rijkswegen omvat maatregelen aan verhardingen, bruggen en viaducten (de zogeheten kunstwerken), verkeersvoorzieningen, landschap en milieu en exploitatie.

310

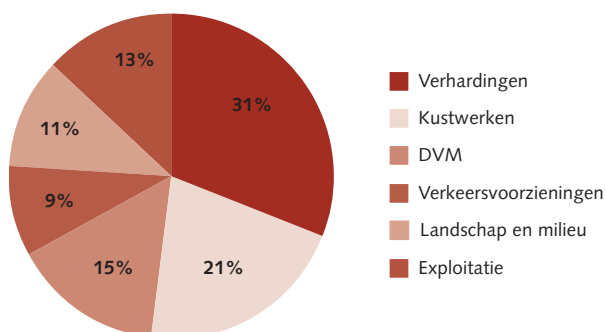
3.1 Budget beheer en onderhoud rijkswegen

Budget beheer en onderhoud rijkswegen (x € 1000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Basispakket B&O	790.939	736.507	685.298	759.782	711.165	685.820
Service pakket B&O	231.661	121.813	94.883	78.901	21.976	21.399
Totaal IF 02.02	1.022.600	858.320	780.181	838.683	733.141	707.219

Indachtig de kabinetsreactie op het IBO Beleid en Onderhoud om extracomptabele informatie te verstrekken over de wijze waarop de middelen voor beheer en onderhoud worden aangewend, is hieronder een verdeling gegeven van de gelden over verhardingen, bruggen en viaducten (kunstwerken), systemen voor dynamisch verkeersmanagement (DVM), arealen voor landschap en milieu en exploitatie. Deze percentages zijn gebaseerd op een meerjarig gemiddelde: van jaar tot jaar kan het actueel uitgegeven percentage fluctueren als gevolg van de leeftijd van het areaal.

Verdeling kosten B&O HWN

3.2 Basispakket beheer en onderhoud rijkswegen

Een voorwaarde voor optimaal gebruik van het wegennet is betrouwbaarheid van de infrastructuur van wegen, bruggen, viaducten, tunnels, aquaducten, matrixborden, verkeerscentrales, verkeersvoorzieningen, het landschap en het milieu rond de rijkswegen. Dit kan alleen worden gegarandeerd indien de infrastructuur preventief beheerd en onderhouden wordt. Dit in tegenstelling tot correctief onderhoud, waarbij de beheerder geconfronteerd wordt met functieverlies en de gebruiker ongewild voor onaangename verrassingen wordt geplaatst. Zowel preventief als correctief onderhoud vallen onder het basispakket.

Naast het uitvoeren van beheer en onderhoud worden op het onderdeel 'Basispakket' ook de voorbereidingskosten verantwoord. Door Rijkswaterstaat wordt regelmatig onderzocht hoe het beheer en onderhoud nog doelmatiger, efficiënter, veiliger of met minder hinder voor het verkeer kan worden uitgevoerd.

De afgelopen jaren heeft met name het beperken van de verkeershinder bij wegwerkzaamheden in de belangstelling gestaan. Via het project "Groot Onderhoud" heeft dit geresulteerd in een verlaging van het aantal voertuigverliesuren bij een hoger aantal wegwerkzaamheden.

Om de met de uitvoeringsflexibiliteit beoogde efficiency te bereiken, zal gebruik gemaakt worden van een palet aan prestatiebestekken en andere geïntegreerde contractvormen. Daarbij zullen verschillende soorten werkzaamheden worden gecombineerd in één integraal contract met één prijs.

Overbelading zorgt voor extra slijtage aan het wegdek en aan bruggen en viaducten en leidt bovendien tot oneerlijke concurrentie. Daarom heeft VenW een achttal systemen in het wegdek ingebouwd voor de meting van de belasting door vrachtauto's en zijn er afspraken gemaakt met het KLPD over staande houdingen op basis van de metingen. De inspectie Verkeer en Waterstaat gebruikt de metingen bij de selectie van bedrijfsbezoeken.

Voor het jaar 2008 is één prestatie-indicator toegevoegd aan de in voorgaande jaren gehanteerde indicator verhardingen, namelijk een indicator die de conditie van bruggen en viaducten in het rijkswegennet weergeeft. In lijn met de uitkomsten van het IBO Beleid en Onderhoud wordt zo meer inzicht geboden in de prestaties op het gebied van beheer en onderhoud. Eind 2007 is naar verwachting de achterstand bij verhardingen ingelopen. Dat is nog niet het geval bij bruggen en viaducten. In de komende jaren wordt daarom hard gewerkt om het achterstallig onderhoud aan bruggen en viaducten terug te dringen. Het is de bedoeling dat door het inlopen van het achterstallig onderhoud de streefwaarde in stapjes omhoog gaat. De streefwaarden kunnen wijzigen naar aanleiding van de uitkomsten een inspectie die momenteel uitgevoerd wordt naar de kwaliteit van bruggen en viaducten van voor 1975.

Indicator	Waarde 2007	Streefwaarde 01-01-2008	Streefwaarde 31-12-2008
Voldoen van wegen aan de normen	95%	95%	95% *)
Voldoen van bruggen en viaducten aan de normen	Nieuwe indicator	70%	78%

*) Hoewel naar verwachting eind 2007 de achterstand bij verhardingen ingelopen zal zijn, bedraagt de streefwaarde voor verhardingen dan niet 100%, omdat deze waarde niet optimaal is. Optimaal beheer en onderhoud (zowel uit oogpunt van kostenefficiëntie als uit oogpunt van beperking verkeershinder) brengt met zich mee dat niet-urgente zaken soms iets uitgesteld worden en andere soms iets vervroegd om grote integrale pakketten in één keer uit te kunnen voeren.

3.3 Servicepakketten beheer en onderhoud rijkswegen

Naast het wegwerken van de onderhoudsachterstanden in het kader van het Plan van Aanpak Beheer en Onderhoud (verdiepingsbijlage Infrastructuurfonds 2004) bevat dit pakket de volgende werkzaamheden:

- Servicepakket Meer vlot: kleinschalige verbeteringen voor het goederenvervoer, zoals uitbreiding van de parkeervoorzieningen voor vrachtauto's en het aanpassen van verkeerslichten ten behoeve van de doorstroming van het vrachtverkeer.
- Servicepakket Meer veilig: in het kader van de impuls verkeersveiligheid voor niet-autosnelwegen die in beheer zijn bij het rijk worden in de periode 2007 t/m 2010 essentiële herkenbaarheidskenmerken aangebracht en wordt een aantal effectieve verkeersveiligheidsmaatregelen genomen. Een deel van het beschikbare budget wordt aangewend voor het aanbrengen van motorfietsvriendelijke vangrails in voor motorfietsers gevaarlijke bochten.
- Servicepakket Meer kwaliteit leefomgeving: bijdragen aan het meerjarenprogramma bodemsanering en het meerjarenprogramma ontsnippering.
- Programma Filevermindering: uitvoering van een aantal projecten uit de categorieën reguliere- en incidentele files.

Bekostiging servicepakket (x € 1.000)

Servicepakket	Budget 2008
Plan van aanpak Beheer en Onderhoud	67.413
Meer vlot	3.469
Meer veilig	34.171
Meer kwaliteit leefomgeving	15.875
Programma Filevermindering	885
Totaal	121.813

3.4 Groot variabel onderhoud rijkswegen

Er zijn geen grote onderhoudsprojecten rijkswegen > € 30 miljoen voorzien in 2008.

4 Beheer en onderhoud Spoorwegen

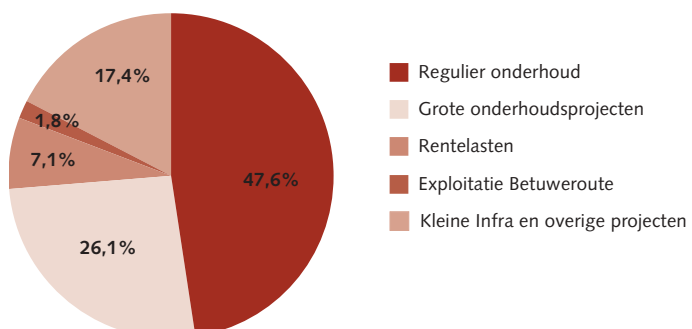
Onder beheer en onderhoud vallen regulier beheer en onderhoud, grote onderhoudsprojecten, vervangingen, exploitatiekosten Betuweroute en rentelasten. De beheer- en onderhoudskosten hebben betrekking op in uitvoering zijnde of gerealiseerde aanlegprojecten almede op de effecten ontstaan door een hogere intensiteit van het gebruik van het spoorwegnet. Bij de vaststelling van de rijksbijdrage voor het onderhoud spoor wordt rekening gehouden met de inkomsten uit de gebruiksvergoeding. De door ProRail te ontvangen gebruiksvergoeding wordt in mindering gebracht op de door het Rijk te subsidiëren uitgaven.

4.1 Budget beheer en onderhoud spoorwegen

ProRail ontvangt van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, middels een beschikking, geld voor het uitvoeren van het beheer en instandhoudingsprogramma op het spoor (inclusief vervangingen). Daarnaast ontvangt ProRail van de vervoerders een gebruiksvergoeding. Verkeer en Waterstaat verantwoordt de uitgaven op artikel 13.02 van het infrastructuurfonds.

In het onderhoudsbudget wordt een onderscheid gemaakt tussen: regulier onderhoud, grote onderhoudsprojecten, rentelasten, exploitatie Betuweroute en kleine Infra en overige projecten.

Indachtig de kabinetsreactie op het IBO Beleid en Onderhoud om extra comptabele informatie te verstrekken, is hieronder een verdeling gegeven.

Onderstaande tabellen geven inzicht in de opbouw van ontvangsten en uitgaven betreffende beheer en onderhoud van ProRail. Met ingang van deze begroting zijn alle bedragen inclusief btw opgenomen. De uitgaven voor Railverkeersleiding en het verkenningenprogramma worden met ingang van 2008 verantwoord onder artikel 13.02, omdat deze uitgaven integraal onderdeel uitmaken van het beheerplan ProRail.

Tabel Uitgaven en ontvangsten ProRail (x € 1000 en inclusief BTW)

Beschikbaar ProRail	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Artikel 13.01 Railverkeersleiding	-	-	-	-	-	-
Artikel 13.02 Onderhoud en vervanging 1)	1.395.181	1.510.069	1.505.056	1.566.516	1.249.269	1.203.860
Artikel 13.05.03 Verkenningenprogramma	-	-	-	-	-	-
Totaal beschikbaar vanuit V&W begroting	1.395.181	1.510.069	1.505.056	1.566.516	1.249.269	1.203.860
Ontvangsten vanuit gebruiksvergoeding	209.051	213.294	215.693	217.245	219.430	223.962
Totaal beschikbaar voor Prorail	1.604.232	1.723.363	1.720.749	1.783.761	1.468.699	1.427.822

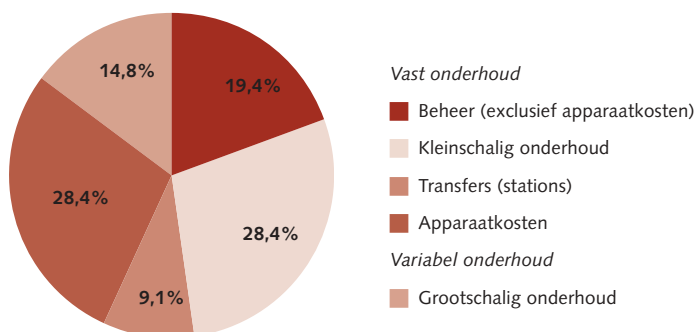
Onderverdeling onderhoud	2007	2008	2009	2010	2011	2012
13.02.01 Regulier Onderhoud	847.425	820.498	819.837	846.140	857.448	872.888
<i>Vast Onderhoud</i>	721.449	699.257	698.653	721.784	733.093	748.533
Beheer (exclusief apparaatskosten)	156.627	158.729	157.645	157.640	157.643	157.644
Kleinschalig onderhoud	263.409	233.424	235.504	253.495	264.617	277.802
Transfer (stations)	68.906	74.306	72.586	80.502	80.686	82.820
Apparaatskosten	232.507	232.798	232.918	230.147	230.147	230.267
<i>Variabel Onderhoud</i>	125.976	121.241	121.184	124.356	124.355	124.355
Grootschalig onderhoud	125.976	121.241	121.184	124.356	124.355	124.355
13.02.02 Grote Onderhoudsprojecten	412.750	450.380	448.210	484.814	309.929	301.788
Bovenbouwvernieuwing	229.624	257.565	225.265	184.293	168.240	105.057
Vervanging overige systemen (incl. deel 2e fase herstelplan)	183.126	192.815	222.945	300.521	141.689	196.731
13.02.03 Rentelasten	119.336	121.733	124.150	123.981	124.031	123.942
Rentelasten	119.336	121.733	124.150	123.981	124.031	123.942
13.02.04 Betuweroute	33.825	31.044	31.902	35.058	31.340	35.058
Betuweroute	33.825	31.044	31.902	35.058	31.340	35.058
13.02.05 Kleine infra en overige projecten	190.896	299.708	296.651	293.763	235.221	183.396
Kleine infra (waaronder 2 ^e fase herstelplan projecten)	32.372	45.559	68.339	68.339	68.339	68.339
Startpakket Benuten & Bouwen	11.989	13.787	8.393	4.196	-	-
Punctualiteits- en capaciteitsknelpunten (2 ^e fase herstelplan)	65.941	89.920	97.114	113.898	113.898	61.146
Toegankelijkheid	14.746	40.524	49.431	30.249	26.053	18.103
Back-up systeem	-	-	5.950	5.950	-	-
Reistijdwinst	23.800	35.700	23.800	-	-	-
Security	8.510	2.410	-	-	-	-
Verbeteren externe veiligheid	2.380	3.570	4.165	4.760	5.125	-
Overige projecten	31.158	68.238	39.459	77.373	69.406	59.608
Nog te realiseren aanbestedingsmeevallers via 13.03.01	-	-	-	-11.002	-47.600	-23.800
Nog in te vullen	-	-	-	-	-89.250	-89.250
efficiency nog te realiseren	-	-	-	-	-89.250	-89.250

Totale uitgaven ProRail	1.604.232	1.723.363	1.720.749	1.783.761	1.468.718	1.427.822

1) Inclusief de te betalen BTW Gebruiksvergoeding

4.2 Regulier onderhoud

Hieronder is schematisch een nadere toelichting gegeven op het reguliere onderhoud spoorwegen. Het betreft de procentuele verdeling van het totale budget (voor het jaar 2008) dat bestemd is voor regulier onderhoud. Gezien het grote aandeel van het reguliere onderhoud in het totaal van het beheer en onderhoud is hieronder een nadere verdeling weergegeven.

4.3 Grote onderhoudsprojecten

De post grote onderhoudsprojecten bestaat voornamelijk uit het vervangen van de bovenbouw. De desbetreffende projecten worden op de projectbladen in hoofdstuk 5 nader toegelicht.

4.4 Rentelasten

Het betreft hier de rentelasten op het vreemd vermogen van ProRail. De onderliggende leningen worden aangehouden bij het ministerie van Financiën.

4.5 Betuweroute

Het betreft hier de kosten die verband houden met de ingebruikname en vernieuwing van de Betuweroute.

4.6 Kleine Infra en overige projecten

Onder deze post wordt naast het grootste deel van de 2e fase herstelplan een aantal belangrijke kleinere projecten separaat inzichtelijk gemaakt.

5 Beheer en onderhoud hoofdvaarwegen

Onder dit programma vallen alle activiteiten die noodzakelijk zijn om het hoofdvaarwegennet in die conditie te houden die noodzakelijk is voor het vervullen van de primaire functie. Het gaat hierbij om het faciliteren van vlot, veilig, duurzaam en betrouwbaar vervoer van goederen onder de randvoorwaarden van een kwalitatief hoogwaardig verkeersmanagement.

5.1 Budget beheer en onderhoud hoofdvaarwegen

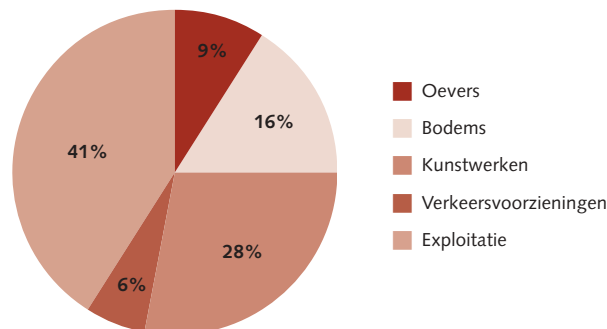
Budget beheer en onderhoud hoofdvaarwegen (x € 1000)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Basispakket	203.654	211.889	242.949	246.139	328.146	324.893
Service pakket	39.756	29.532	29.631	29.732	29.931	15.005
Groot variabel onderhoud	130.665	106.558	120.379	110.148	26.426	34.451
Totaal IF 15.02	374.075	347.979	392.959	386.019	384.503	374.349

In de kabinetsreactie op het IBO Beleid en Onderhoud is toegezegd om extracomptabele informatie te verstrekken over de wijze waarop de middelen voor beheer en onderhoud worden aangewend. Ter invulling daarvan is hieronder een verdeling gegeven van de beheer- en onderhoudskosten over oevers, bodems, kunstwerken, verkeersvoorzieningen en exploitatie. Deze percentages zijn gebaseerd op het meerjarig gemiddeld benodigde budget: van jaar tot jaar kan het actueel uitgegeven percentage fluctueren als gevolg van de leeftijd van het areaal of als gevolg van de noodzaak om achterstallig onderhoud uit het verleden weg te werken.

Verdeling kosten B&O HVWN

5.2 Basispakket beheer en onderhoud

Een voorwaarde voor het optimaal gebruiken van het vaarwegennet is betrouwbaarheid van de infrastructuur van 'waterbak' (baggeren), kunstwerken en verkeersvoorzieningen. Dit kan alleen worden gegarandeerd indien de infrastructuur preventief wordt beheerd en onderhouden. Daarnaast vindt correctief onderhoud plaats, waarbij de beheerder geconfronteerd wordt met onverwacht functieverlies en de gebruiker ongewild minder service kan worden geboden (stremmingen, beperkingen). Zowel preventief als correctief onderhoud vallen onder het basispakket.

Voor 2008 gelden de volgende prestatieafspraken:

Basispakket	Prestatie indicator	Eenheid	Waarde 2008
Beheer en onderhoud	De Vaarbak dient conform de norm uit het vaarwegplan qua vaarwegdiepte en breedte, op basis van vaarwegmarkeringen, op orde te zijn. Dit dient voor de Hoofdroute voor 100%, voor de Alternatieve route voor 90% en voor de Aantakkingen in 80% van de tijd het geval te zijn.	% van de tijd dat vaarbak op orde is	60%, 50% en 50%

Met deze ene indicator worden de drie prestatie-indicatoren van 2006 en 2007 vervangen. Deze indicator omvat alle drie vorige indicatoren en heeft als voordeel ook een beeld te geven over het wegwerken van de achterstanden in beheer en onderhoud.

De bekostiging van deze prestatieafspraken vindt plaats als volgt.

Basispakket	Areaaleenheid	Omvang (km)	Budget 2008 (x € 1.000)
Beheer en onderhoud	Vaarweg	4.378	211.889

Bij het bepalen van dit tarief is gekeken naar de belangrijkste factoren die de kosten van het onderhoud bepalen.

De belangrijkste componenten zijn: baggeren, kunstwerken en verkeersvoorziening.

5.3 Servicepakketten Beheer en Onderhoud

In het servicepakket zijn de bijdragen aan lagere overheden opgenomen voor 'Brockx Nat' en de Fries-Groningse Kanalen.

5.4 Groot variabel onderhoud

De grote onderhoudprojecten betreffen achterstallig onderhoud, zoals opgenomen in de Plannen van Aanpak Beheer en Onderhoud (verdiepingsbijlage Infrastructuurfonds 2004). De desbetreffende projecten worden op de projectbladen in hoofdstuk 5 nader toegelicht.

In 2007 wordt gewerkt aan een programma van groot variabel onderhoudsactiviteiten voortvloeiend uit de Nota Mobiliteit. Dit programma loopt in de periode 2011 tot en met 2020 en volgt het Plan van Aanpak dat tot en met 2010 loopt.

6 Gevolgen voor beheer en onderhoud van aanlegprojecten

Om meer inzicht te krijgen in het benodigde onderhoudsbudget op de lange termijn, worden hieronder de geschatte onderhoudskosten van aanlegprojecten gegeven. Het betreft projecten in de realisatiefase. De jaarlijkse onderhoudskosten zijn een raming. Na oplevering van de projecten zullen de onderhoudskosten exact berekend worden.

De gevolgen van aanlegprojecten voor beheer en onderhoud spoor zijn opgenomen in bijlage 6.3 van het beheerplan ProRail 2007.

Beheer en onderhoudskosten aanlegprojecten (x € mln)

Projecten in de realisatiefase	Project gereed	Aanlegkosten	Geschatte B&O kosten jaar na opleveren
Rijkswegen			
Rw7 Rondweg Sneek	2010	77	2
RW7 Zuidelijke ringweg Groningen, fase 1	2009	117	2
RW31 Zurich-Harlingen	2008	27	1
Rw37 Hoogeveen-Holsloot-Emmen-Duitse grens	2007	167	3
Rw2 Everdingen-Deil-Zaltbommel-Empel	2010	459	9
Rw35 Wierden-Almelo	2007	106	2
RW35 Zwolle-Almelo (traverse Nijverdalen)	2013	228	5
Rw2 Holendrecht-Oudenrijn	2012	1.292	26
Rw12 Den Haag-Gouda, benutting	2009	121	2
Rw14 Wassenaar-Leidschendam (Verlengde Landscheidingsweg incl. aansluiting Hubertusviaduct)	2008	400	8
Maatregelenpakket Limburg	2010	84	2
Rw2 Rondweg Den Bosch	2010	264	5
Rw 2 Tangenten Eindhoven	2010	648	13
Rw4 Dinteloord-Bergen op Zoom, omleiding Halsteren	2008	73	1
Rw57 Veersedam-Middelburg	2010	183	4
Rw73/74 Venlo-Maasbracht ism rw74, N68 en OTR	2007 1)	837	17

1) Oplevering betreft alleen RW 73